СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 225. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 28 вересня 1931. VOL. XXXIX. No. 225. Jersey City, N. J., Monday, September 28, 1931. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗМЕНШЕННЯ, А ПРОТИ ЗБІЛЬШЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ВИДАТКІВ

ВАШИНҐТОН. — Державні видатки треба за всяку ціну зменшити, а не збільшати їх, говорив президент Гувер до журналістів, зібраних на пресовій конференції.

Президент дав признання Американському Леґіонови за патріотичне зречення виплати ветеранського бонусу в готівці. Він казав, що ветерани дали своїм поступованням примір тим конґресменам, котрі звикли робити наїзд на державну скарбницю. Коли би так, говорив президент, конґрес ухвалив усі вимоги, які поставлено останньої сесії державному скарбови, то треба би було видати $17,000,000,000.

ПОДАТКИ БУДУТЬ ПОБІЛЬШЕНІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Дейвид Рід з Пенсилвенії відвідав президента Гувера й представив йому, що Злучені Держави мусять піти слідом Англії й Франції, заглянути правді в вічі й покрити дефіцит, який виноситиме біжучого року $1,500,000,000, новими податками.

Рід пропонує завести від продажей пів-процентовий податок, який практикує з успіхом Канада і Франція. Він є теж за підвищення доходового податку.

ПШЕНИЦЯ І ЖІНОЧА МОДА.

ВАШИНҐТОН. — Флоренс Б. Кінґ з „Бюро оф Гом Економікс" добачує у зміненій жіночій моді ратунок для пшениці. Він каже, що новомодні капелюхи „королеви Евгенії" вимагають більшої повноти тіла. Досі всі жінки в Америці дбали про дуже стрункий вигляд. Дівчата по каледжах прямо не доїдали. А жінка, як тільки хоче втратити на вазі, сейчас перестає їсти каші й мучні страви. А що тепер схоче прибрати на тілі, то зачне знову їсти каші, а через те оборот пшеницею збільшиться.

СНІГ У НОВІЙ АНҐЛІЇ.

БОСТОН. — Щойно змінено літній час, а вже зима за плечима. Так є принайменші в Новій Анґлії, де гори покрилися одним великим білим плащем снігу.

ВРАТОВАНІ ЛЕТУНИ ВІДПОЧИВАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Трох людей, котрі перелетіли океан, а не долетіли до цілі й перебули на морі на розбитім літаку 158 годин, вже в Ню Йорку. Вилі Роди і Кристіян Йогансен відпочивають у готелі, а Фернандо да Коста Віеґо лічить рани у шпиталі.

ҐІФОРД ПРОТИ ОБТИНАННЯ ПЛАТЕНЬ.

ВАШИНҐТОН. — Волтер С. Ґіфорд, президент „Америкен Телефон енд Телеґраф Компані", заявив, що підприємство, якого він є президентом, задержує далі тісамі платні що досі.

ЗАПИСАВ $10,000,000 НА КУЛЬТУРНІ ЦІЛИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Д-р Ричард А. Ф. Пенроз мол., геольоґ і брат сенатора Пенроза, записав на „Америкен Філозофікал Сосаєті" і „Джіолоджікал Сосаєті оф Америка" маєток, який вартує $10,000,000.

ФУТБОЛ АБО ПИВО!

ПРІНСТОН (Ню Джерзи). — Виключено 5 членів з Прінстонської університетської футболевої дружини за те, що приловили їх, як пили в якімсь ресторані пиво.

СУХІ ГОТУЮТЬСЯ ДО НАСТУПУ.

ВАШИНҐТОН. — Оборонці прогибіції дуже незадоволені з резолюції Американського Леґіону, якою ветерани домагалися референдум в справі прогибіції. Рішено повести нову кампанію в обороні прогибіції, щоб ослабити рішення ветеранів.

НЮЙОРСЬКІ СТРАЙКАРІ В РЕДІНҐУ.

РЕДІНҐ (Пенсилвенія). — З Ню Йорку приїхало 350 автомобілями і 12 автобосами 12,500 страйкуючих панчішних робітників, між ними 500 жінок, щоби ріжними демонстраціями перетягнути на свою сторону робітників „Беркс Кавнті мілс".

СОВІТИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ!

НЮ ЙОРК. — Повернув з подорожі до совітів Пітер Боґданов, голова „Амторґ"-у, совітської торговельної аґенції в Злучених Державах. Він каже, що совіти будуть вже менше купувати в Америці, бо Америка робить трудноші ввозови совітських товарів та не дає кредитів. Каже, що Німці ліпші від Американців і з ними лекше совітам вести торговлю.

ПЮТЬ КАВИ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ.

ВАШИНҐТОН. — За перших 6 місяців 1931 р. ввезено до Злучених Держав 972,667,000 фунтів кави. Це є 15% більше ніж минулого року. З того вносять, що або прибули нові любителі кави, або ті, що пили, пють її тепер більше.

КАЖЕ, ЩО В ЕВРОПІ ПІДЕ ДО КРАЩОГО.

НЮ ЙОРК. — Професор економії, Джеймс Т. Шатвел, вернувшися з Европи, є тої думки, що Европа таки дасть собі раду з кризою, яку тепер переживає.

СКШИНСЬКИЙ ЗГИНУВ ПІД АВТОМ.

Бувший польський премієр-міністер і диплhistorмат, Олександер Скшинський, згинув підчас автомобілевої катастрофи біля Острова. Небіжчикови було 49 літ віку.

Граф Скшинський був у 1925 році короткий час премієр-міністром, а раніше міністром справ закордонних. Він був на дипльоматичній службі, починаючи від 1906 року. В часі орґанізування польської держави багато прислужився до усталення теперішніх польських кордонів та до урегулювання польських боргів в Англії й Америці. Він привів Польщу до заключення союза з Румунією, де він був послом, а також брав активну участь у виробленню й підписанню конкордату Польщі з Ватиканом. З приходом Пілсудського до влади, після травневого перевороту в 1926 році, Скшинський відійшов від праці з урядом.

ЯПОНІЯ ВІДКИНУЛА ВТРУЧАННЯ ЛІҐИ НАЦІЙ.

Японський делеґат у Лізі Націй заявив, що Японія рішучо відкидає всяке втручання Ліґи Націй у її конфлікт з Китаєм. Вона думає цей конфлікт полагодити безпосередньо з Китаєм. Ліґа Націй приняла цю заяву до відома.

ПІДВИЩЕННЯ МИТА.

Італійський уряд оголосив підвищення мита на вироби й фабрикати, що привозяться до Італії. Підвищення це доходить на деякі фабрикати до 15%.

Вважають, що нова митна політика Італії дуже вдарить по американському експорті до Італії, особливо нафти.

ЩЕ ОДНА СВОБОДА.

„Свободу" слова, преси та віри тепер збільшили на Радянщині ще й забороною ввозу закордонних фільм. Фільмова цензура відкинула цілу низку американських і німецьких фільм.

СТРІЛЯЛИ НА СВОЇХ.

З Петербурга доносять, що совітська фортеця у Кронштаті обстрілювала помилково совітське судно „Беля Кун". Убито трох моряків.

МІСТО БЕЗ ДОЩУ.

В Еспанії є місто, в якому вже від 7-ох літ не впав дощ. Всі потоки та канали повисихали. З огляду на посуху пожежа прибирає там страшний вид; перед двома роками згоріло село з 400 домами, а води, щоби гасити пожежі, не було.

БУРЕВІЙ НАД БІЛГОРОДОМ.

Велика буря, яка лютувала в околицях Білгороду, знищила містечко Великий Бечкерек і завалила там 150 домів, а також позривала дахи з інших домів. Околичні села знищені.

ЛИТОВСЬКА РОЗВІДКА ПРО УКРАЇНУ.

Великий литовський літературно-науковий місячник „Вайрає" (Кавнас) в числі за липень-серпень розпочав друком розвідку І. Борщака про українське питання в 19 віці. Автор спеціяльно зупиняється на деяких моментах, спільних українському й литовському національному відродженню.

ЛЕКЦІЯ Д-РА МАРҐОЛІНА В CITY COLLEGE.

Перша лекція відомого українського діяча й бувшого посла УНР до Англії, д-ра А. Марґоліна, відбудеться в Ню Йорку в City College, у **понеділок, 28-го вересня ц. р., в головному будинку каледжу, від 8 до 10 год. вечером** (авдіторія 126).

Назва курсу **„Сучасна Росія"**; спеціяльна увага буде звернена на питання України, народів Кавказу й взагалі національностей, зокрема на історію національностей й сучасне їх становище. Кілька лекцій будуть присвячені радянським законам і судам. Буде зроблена аналіза конституції СССР. і конституцій окримих „републик". Лекції відбуватимуться кождого понеділка.

ТРОШКИ СТАТИСТИКИ.

Підсумки статистичного уряду у Варшаві нараховують 895,103 осіб, які виїхали з Польщі від 11. XI. 1918 р. З цього числа 453,297 осіб осталися в европейських, 441,806 у заморських країнах.

ЛЮДСЬКІ ЖЕРТВИ РІЗНИКА.

В Люблині роздратований різник, 26-літній Борух Ґольдберґ, вбив різницьким ножем батька своєї нареченої, Куперберґа, і ранив наречену Суру та її маму Ґінддю, після сварки в справі подружа з батьком Сурці.

ПОДОРОЖ СЛІПИХ.

До Міляно прибула прогулька 2 сліпих бувших вояків італійської армії, які постановили перейти пішки Італію, себто більш як 3,000 км. Сліпих провадить пес сибірської раси. Досі пройшли вони 300 км., себто 1/10 частину цілого шляху.

З ЕКЗЕКУЦІЇ ПРОСТО ДО САНАТОРІЇ.

В Чернівцях відбулась екзекуція у столяря Яворського. Адвокат Шапіра й екзекутор Папіянополь вступили коло 6 години вечером до помешкання Яворського. В хаті була лише служниця і в її присутности зіставлювано лісту фантованих предметів. Нагло ввійшов до кімнати Яворський, схопив крісло і вдарив ним адвоката по голові. Адвокат Шапіра впав, а Яворський бив дальше кріслом. Екзекутор дав міжтим ногам знати. Адвокат зімлів, а Яворський витягнув його з хати на подвіря й передав шоферови, який відвіз адвоката просто до санаторії. Яворського арештували.

БЕЛЯ КУН ОРҐАНІЗУЄ БІЛОРУСЬКУ КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ.

Комінтерн поручив відомому мадярському комуністови Белі Кунови орґанізацію білоруської комуністичної партії.

МАДЯРЩИНА РЕДУКУЄ ЧИСЛО СТУДЕНТІВ.

Нове мадярське правительство редукує свій буджет на 300 міліонів пенґів. Міністер освіти заявив, що він введе в університетах „нумерус клявзус", і то не з конфесійних або національних причин, але лише тому, щоби не допустити до надпродукції інтелектуальних робітників.

ПОВСТАННЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В шістьох селах колишівського району вибухнуло селянське повстання на тлі колективізації. Селяни вбили кількох комуністів, підпалили три колективні господарства і стирти збіжа, яке було призначене на вивіз у Росію. Великий відділ війська ДПУ після боротьби з повстанцями зруйнував два села, обстрілюючи їх з важких гармат.

МІЛІОНИ БОЖЕВІЛЬНИХ У РОСІЇ.

Большевицька статистика нарахувала 2 міліони божевільних людей. Між ними половина інтеліґенції.

З КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

Біля Жидятич, львівського повіту, невідомі бандити ограбили Василя Сороку з масла вартости 150 зол. — Грім поразив у Ямниці, в хаті Михайла Малика, його і жінку.—В дворі Лейби Корна, в Олешкові, пожежа знищила господарські будинки вартости 22,000 зол. — В лісі біля Старого Села, дрогобицького повіту, два узброєні бандити зрабували у Михайла Думи 450 зол. — В селі Тухотині, луцького повіту, Наум Микитин поранив смертельно ударами сокири по голові Т. Демчука. — В Матієві біля Луцька придержала поліція Войтіха Калву, Франка Вітка і Вол. Куліковича за підроблювання 50-ти ґрошівок. — Утопився в Дністрі біля Заліщик 26-літний Роман Ольшевський, студент львівської політехніки.

ЯК ОБМИНАЮТЬ МИТО.

У звязку з забороною репуликанського уряду вивозити гроші за кордони Еспанії, всі багатирі роблять це ріжними способами. 50,000 пезет пробувала одна Еспанка перевезти в засушеній рибі, яку їла і тим зрадила себе. Один Еспанець сховав гроші в карбураторі авта, та на лихо на самому кордоні мотор зіпсувався і кордонна сторожа, що хотіла направити мотор, несподівано їх знайшла і сконфіскувала.

УЧИТЕЛІ ДОБИВАЮТЬСЯ ДОЗВОЛУ КОНҐРЕСУ.

Всерумунський учительський союз звернувся наново до міністра освіти за дозволом уряджения конґресу в неділю 13, або 20, або 27 вересня ц. р. У телеграмі до міністра освіти вказується на те, що в програмі конґресу є такі точки: Іспит дефінітивату, шкільні кооперативи, вибір шкільних директорів, програма народних шкіл з узглядненням соціяльних і національних потреб, платня учителів.

ПЕРЧЕПТОРИ НЕ СМІЮТЬ БИТИ.

У повіті Дорогой (Румунія) трапилося, що берники били людей за незаплачення податків. Міністер фінансів зарядив арештування таких берників. Вони будуть видалені зі служби.

АРЕШТУВАННЯ ФАЛЬШІВНИКА.

В Жорах, біля Катовиць, арештували торговця збіжем, Ягельського, за пущення в обіг фальшивих векслів на суму 100,000 зол.

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ПЕРЕД ЛІҐОЮ НАЦІЙ

КАНАДІЙСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ДОМАГАЛИСЯ СТВОРЕННЯ ПОСТІЙНОЇ КОМІСІЇ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.

Німці вели примирюючу політику. Сесіл заявив, що питання національних меншин ще не дозріло.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Комітет Трох, що мав розглядати оскарження Українців проти Польщі, тепер уже не мав такого енерґійного провідника, яким був Гендерсон. Лорд Сесіл, котрий заступив Гендерсона, хоч і підтвердив заяву свого попередника, що питання національних меншин є питанням міжнароднім, а не виключно внутрішнім окремих держав, всеж, очевидно, не буде так енерґійно обороняти прав національних меншин.

Справу з розглядом українських зажалень до Ліґи Націй Комітет Трох усе відкладав з дня на день. Лорд Сесіл хотів дати можливість Польщі подати відповідь на запити Комітету, які Комітет поставив Польщі ще в часах головування Гендерсона. Та відповіди не одержав. Відомо, що Польща ніяких офіційних переговорів з Українцями не вела, хоч приобіцяла раніше це зробити.

Вбивство Голуфка Польща використала для завзятої аґітації проти Українців, маючи до того час і нагоду в тім, що Комітет Трох усе відтягав розгляд українських петицій. Таке повільне поступовання Комітету Трох викликало незадоволення й зневіру в справедливість Ліґи Націй не лише серед Українців, але й серед інших національностей.

Справа національних меншин була порушена 16 вересня на засіданню Політичної Комісії Ліґи Націй. Та там вона не знайшла відповідних оборонців її, крім канадійського делеґата. Навіть німецький делеґат, міністер Курціюс, говорив увесь час у примирюючому тоні й зовсім не підтримував канадійського делеґата Бобієна, що домагався установлення постійної Комісії Ліґи Націй для розгляду петицій національних меншин та для скорого полагодження їх. Він домагався при тім, щоби праці такої комісії переводилися публично й не були такими секретними, як тепер усі справи Ліґи Націй, що звязані з національними меншинами.

Бобієн при тій нагоді зачепив справу українських зажалень до Ліґи Націй і домагався, щоб Ліґа Націй уважно поставилася до цих зажалень та якнайскорше видала своє справедливе рішення. Він згадав, що жахливі події, які пережили Українці, знайшли відгомін також у Канаді, де парлямент порушував цю справу.

Проти установлення постійної комісії для розгляду петицій національних меншин та публичности рішень Ліґи Націй у справі окремих меншостевих оскаржень говорив румунських делеґат Ґіка. Він зложив свою заяву в імени Польщі, Греції, Чехословаччини, Румунії та Юґославії. Ці держави взагалі висловлюються проти всякого розгляду Ліґою Націй зажалень національних меншин.

Лорд Сесіл заявив в імени Анґлії, що він уважає питання національних меншин ще не дозрілим до такого степеня, щоб його можна було тепер рішати. До нього приєднався французький представник. Справа утворення спеціяльної постійної комісії для національних меншин і взагалі зміни дотеперішньої таємної процедури розгляду й полагодження меншостевих зажалень до Ліґи Націй лишилася далі незміненою.

ПОСОЛ ЛУЧКОВИЧ В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Український посол до канадійського доміняльного парляменту, М. Лучкович, приїхав 8 вересня до Лондону. Він тут запізнався з ріжними анґлійськими послами та з міністрами й послами інших доміній. Посол Лучкович має в найближчому часі виголосити реферат про економічне (збіжеве) становище в Канаді.

13 вересня посол М. Лучкович виїхав до Женеви, щоби там бути присутнім підчас дискусій у Лізі Націй над українськими зажаленнями. Там він мав навязати контакт з канадійською делеґацією до Ліґи Націй.

ЗАПИТ У СПРАВІ КОМІТЕТУ ТРОХ В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Підчас засідання анґлійського парляменту 16 вересня посол Веджвуд запитав заступника секретаря закордонних справ, чи анґлійський уряд дав своїм делеґатам у Женеві які спеціяльні інструкції в справі українських зажалень на Польщу, котрі знаходяться перед Ліґою Націй.

Заступник секретаря, Іден, відповів, що делеґати знають становище в цій справі анґлійського уряду, яке не змінилося від того часу, як попередній секретар справ закордонних був членом Комітету Трох.

„ЧОРНА КАВА" НЕ ВДАЛАСЬ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польська преса з обуренням пише, що Українці не приняли запрошення воєвідства на равт, який воно влаштовувало з нагоди відкриття Таргуф Всходніх. Були запрошені 60 Українців на чолі з митрополитом Шептицьким. Ніхто з них на равт не прийшов.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2,00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КАРЛИКИ НА ВИЗНАЧНИХ СТАНОВИЩАХ

Живемо в часах демократичних, коли народні маси мають по закону змогу висувати на відповідальні місця шляхом голосування найкращі особи, розумні, шляхотні, характерні та відважні. І разом з тим переживаємо такі катастрофальні часи, що дехто заповідає кінець европейської культури, а не то вже завалення сьогочасної господарської системи. В таких часах важких господарських і політичних потрясень повинні би стояти на відповідальних політичних, промислових чи фінансових позиціях найвизначніші уми. І головно тому, що так не є, нема кому злагодити в Америці важкої господарської кризи.

Тої справи торкнувся перед кількома днями д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, коли говорив про те, що демократія переживає крізу, бо шляхом всенародного голосування засідають дуже часто на найважніших позиціях карлики, а не великани інтелекту.

Це не легко визнаватися на дійсній духовій вартости людини. В теперішніх часах реклями і штучної популярности маємо до діла з богатьома дуже визначними людьми, про яких історія навіть не згадає, а як згадає, то хіба на те, щоби підкреслити, якими великими вони були нездарами.

Та крім них є богато інших, неголосних, таких, котрі не є предсідниками великанських корпорацій, ні не мають контролі над політичними машинами й тому не приходять до слова. Дотого, коли вони і говорять, то їх мало хто слухає. Бо слухають звичайно тих, котрі займають високі посади.

Тому, коли ми сьогодні не можемо розвязати важних і пекучих господарських та політичних проблєм, то це дасться пояснити тим, що розвязка ця залежить від таких людей на визначних становищах, котрі на ділі є звичайними людьми, без особлившого знання і відваги. Це є люди, котрих загал цінить хіба тому, що вони подобають на більшість загалу, що звучить вправді гарно й по демократичному, але є шкідливим явищем, коли таким людям віддається керму держави, церкви чи якої громадської установи.

Демократія, якщо вона хоче жити, мусить видвигнути на чоло людей надзвичайного розуму, відваги й характеру. Інакше вона не виправдає рації свого істнування й буде змушена дати місце іншій формі правління.

ПОГЛЯДИ ТАДЕЯ ГОЛУФКА НА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

(Кореспонденція з Галичини)

(2)

А треба памятати, що сила державної організації та чисельні і територіяльні відносини займанців супроти поневолених Поляків — перевищали кількакратно і під кождим оглядом теперішне відношення Поляків, яко правлячого народа до національних меншин. Треба і це взяти на увагу, що тепер, по світовій війні **національна квестія** (питання) цілком інакше виглядає, як перед війною, і що та квестія висунулася тепер **на перший плян,** яко справа, що має **загальносвітове значіння.**

Всі народи, що були доси поневолені, стараються тепер про створення своєї власної державности: Ірляндія, балтійські держави, Словакія, Україна, Єгипет, Індія, Туркестан, є власне висказом того могучого гону, котрий захопив усі народи, навіть ті, котрим ще вчера була думка про власну державність цілком чужою. І з цим мусять власне Поляки числитись, укладаючи своє поступовання супроти національних меншин.

Мусимо передовсім упорядкувати відносини на так зв. **„Східних Кресах" і у Східній Галичині,** бо тут є Поляки, в меншости.

Українців і Білорусинів треба числити на **пять міліонів,** Жидів на 3 міліони, Німців на один міліон.

(Тут говорить Голуфко очевидно лише про „Всходнє Креси", то є — без Східної Галичини, бо у самій Східній Галичині живе біля чотири і пів міліонів Українців. — Перекл.).

Є отже абсурдом думати, що нам удасться спольонізувати всі ті національні меншини. Є певне, що частина Білорусинів-католиків спольонізується, — а ті мабуть і так уже підчас конскрипції подали себе переважно за Поляків. Спольонізується також і частина Німців і Жидів. Але лише частина. Колиж іде про Східні Креси, то серед пять міліонів Українців і Білорусинів є величезна більшість православних, котрі внаслідок цього культурно і духово є дуже звязані з Росією.

Тих пять міліонів становлять в одних кресових воєвідствах переважаючу більшість, а в других дуже незначну меншість. Про польонізацію отже тих цілих областей у збитій етнографічно масі не може бути і бесіди.

Енергія польського народу була би через такі заходи лише змарнованою, а величезні засоби запропащені, і то з цілком противним наслідком, бо це скріпилоб обиджені і покривджені національні почуття та розпалило би страшну ненавидсть до польського народу і до польської держави.

Як я вже старався доказати, це була би безнадійна політика **сильного пястука** — іменно, коли би при допомозі війська та поліції удержувано в карбах послуху ті провінції, в котрих національні меншости становлять переважаючу більшість, як н. пр. на Волині.

Поляки мусять отже взятися до іншої політики, але до якої?

Отже до такої, завдяки котрій **національні меншини почувалисяб у Польщі добре,** і не лиш, що не прямували би до відірвання від польської держави, але навпаки — уважали би відірвання від неї погромом для себе.

Іншими словами: треба старатися, щоби для цих народностей сталася польська держава конечністю і щоби до оборони її вони вже з власного інтересу радо поспішали і то з посвятою власного життя і майна. Поляки мусять отже провадити таку політику, щоби національні меншини полюбили Польщу та дали їй міліони вірних, жертволюбних і патріотичних горожан.

Якоюж дорогою прийти до цього?

Отже треба дати повну свободу і можність національного розвитку всім національним меншинам, але в такій формі, щоби ті свободи не ослаблювали, але навпаки — скріпляли польську державу. Щоби це однак сталося — ми мусимо з увагою і жичливістю приглянутися національним відносинам в поодиноких польських областях.

І так передовсім **Східна Галичина,** є це найбільше пекуча справа, котра домагається якнайскоршої розвязки.

Східна Галичина зістала ще у 14-тім віці прилучена до Польщі*).

*) Зістала вона силою занята королем польським Казимиром Великим, хоч була чисто руським краєм. Це очевидно не може позбавити Галичан їх права до самостійности. — Перекл.

Як в цілій польській державі, так і тут вищі слої української людности спольонізувалися, а простий народ, позістаючий у панщині, був лише темною масою.

Підчас розбору Польщі припали Поділля і Волинь, також заселені Українцями, під Росію, а Східна Галичина, то є давне **„воєвідство руське",** дісталася разом з Західною Галичиною, давною землею краківською, до Австрії, котра їх получила в одно політичне і адміністративне тіло.

Це мало велике значіння, бо Львів, по наданню Галичині автономії, стався осідком польських краєвих урядів. Все то причинилося до посилення і закріплення польщини у Східній Галичині.

Правдою є і це, що в сорокових роках минулого століття австрійський уряд, змагаючися з польською суспільністю, почав підпирати український рух.

(Це устало з 1867-мим роком, коли-то Франц Йосиф і його уряд віддали Східну Галичину цілковито Полякам на поталу. — Перекл.).

Помимо однак того протиставлення українського руху в Галичині польській суспільности — він ріс, так сказати, на польських дріжджах, бо польська культура була для нього взірцем і лучником з західною европейською культурою. Ту злуку з польською культурою скріплювала ще церковна унія. Все то разом взявши, спричинило те явище, що Українець зі Східньої Галичини так дуже і під кождим оглядом відріжняється від Українця зза Збруча.

Як сильно український елемент у Східній Галичині виробився і до якого значіння прийшов, доказує найліпше факт польсько-української угоди, заключеної в справі нової ординації виборчої до галицького сойму і нового Краєвого Статута.

Ухвалено їх 14 лютого 1914 р. Та знаменита реформа, котра прямувала до усунення народностевих боротьб та забезпечувала цілковите політичне рівноуправнення обох народів, не ввійшла, на жаль, в життя внаслідок вибуху світової війни, котра закінчилася розвалом Австрії.

Однакож отця стара нехтолиця позістала до самого кінця вірною своїм засадам і ще, умираючи, змогла вложити до рук української суспільности зброю, та пхнути її до братоубийчої боротьби з польським елементом, з котрим від 600 літ народ український у Східній Галичині переживав спільно долю і недолю. (У тому твердженню п. Голуфко помиляється настільки, що **доля** припадала усе Полякам, а **недоля** Українцям. — Перекл.)

Всіх нас ще й тепер переймає дрощ на згадку про польсько-українську війну у Східній Галичині, котра була тим страшнішою, що там одно село боролося з другим селом; один брат ішов до українського війська, а другий до польського. (Той другий брат, якщо такий був, це був очевидно зрадник і ренеґат. — Перекл.)

По тяжкій, з перемінним щастям веденій боротьбі, Поляки змогли однак задержати Східну Галичину у своїх руках.

Треба однак отверто сказати, що сьогодні є там властиво стан військової окупації, бо з українською суспільністю і досі нема згоди і вона зістала цілковито усунена від влади. Однакож свою силу, значіння і національне освідомлення доказала українська суспільність, виборовши 1914 р. реформу Краєвого Статуту, а пізніше і війною з Польщею, у котрій, це треба признати — український простий народ взяв участь охочо і з великим пожертвованням.

Не можемо отже правити Східньою Галичиною, не можемо забезпечити цьому гарному краєви супокою і всестороннього розвою, поки не заключимо угоди з українською суспільністю.

На якій однак плятформі має бути заключена та угода? Мусимо собі усвідомити передовсім слідуючі два факти:

Першим є факт, що повстання польської держави довело само з себе до поділу Галичини на Східню і Західню, чого так бажали собі Українці і чому так слушно противилися Поляки, як довго Галичина була австрійською провінцією. Тепер краківське воєвідство під оглядом етнографічним одно з найбільше польських, самою силою річей зачинає більше тяжіти до воєвідства келецкого і до Домбровського Басейну, з котрим разом створить в найближчих десятках літ один великий осередок вуглевого промислу.

(Увага перекладача: Вже по написанню цеї статті Голуфком Поляки приділили значну часть західно-галицьких чисто польських повітів до львівського воєвідства і в той спосіб усунули ту небезпеку, а у львівськім спричинили чисельну перевагу Поляків над Українцями).

Східна Галичина, наслідком своїх трагічних переживань, жиє уже тепер цілком іншим життям, має інші жури як Західна Галичина, а через свій український елемент починає шукати звязків з Волинню. То є перший факт.

Другим фактом є зрозуміння, що український елемент у Східній Галичині ніколи не згодиться з теперішнім своїм положенням підбитої нації, ані навіть з приверненням йому становища зперед війни. Іншими словами, коли хочемо, щоби Українці пішли **на угоду з нами, то мусимо їм дати більше, ніж вони мали в Австрії.**

В Австрії мали Українці автономію, мали свій Краєвий Сойм, свій автономний уряд — правда, що спільно з Поляками, але мали. Сьогодня однакож стоїть справа так, що Поляки у Східній Галичині все виграли, а **Українці все програли.** Замісць Відня мають вони Варшаву, однакож з тою ріжницею, що Відень їм допомагав (цілком хибний погляд Голуфка). — Перекл.), а Варшава в найліпшім випадку замикає очі на це, що у Східній Галичині діється. (В осени 1930 р. цілком не замикала очей, але навпаки, спричинила пацифікацію. — Перекл.)

(Дальше буде).

REPORT ON POLISH-UKRAINIAN CONFLICT IN EASTERN GALICIA.

(By Rev. James Barr, M.P., and Mr. Rhys J. Davies, M.P. House of Commons, London, S. W. 1.)

(3)

We were told that all the school documents have been confiscated. There were present in the unsealed part of this school during the visit the Reverend P. Kudryk, the priest of the town, the principal of the college and members of the teaching staff, now unemployed.

We visited the shops and stores of the District Union of Co-operative Societies, which unites 140 village co-operatives, and the library, reading room, theatre and building of the educational association "Proswita," the headquarters of which are in Lemberg.

A village, where a co-operative society's reading room exists, and some peasants' homes were visited, as well as the house of the local priest at Wasiuczyn, which was "pacified" by the Polish soldiers last Autumn.

At the latter village a dairy producing co-operative society is established which exports products to England. A large house has recently been erected in this village by the peasants' own hands in which the co-operative society, a theatre and library find accomodation. Peasants' houses were visited and enquiries made as to the standard of life, rents, wages, etc. One peasant here spoke a few words in English. A boy was shot in this village during the "pacification."

In the nearby village of "Cherche" there is a large building owned by the co-operative society. The doors of the library and reading room in this building were sealed by the police in May 1931 and the seals still remain intact. Mineral springs were discovered here recently and are now exploited by a co-operative society composed of local peasants.

An incident occurred at Rohatyn worth recording. At 2 o'clock in the afternoon the party were held up by detectives and a policeman and asked to produce papers of identification. The hotel manager at Lemberg had asked Mr. Davies for his passport and papers in order that they may be shown to the police in the capital of the province. He was, therefore, unable to produce any papers of identification, and it was some time before the three government representatives could be convinced that the car should be allowed to proceed. After other members of the party had produced their passports and persuaded the three officers of the discrict that there was a Member of the British Parliament in the party they were allowed to continue their journey.

As stated, it is not nsual in any country for its citizens to be asked to produce passports when travelling in their own land. But that is apparently the custom at present in Eastern Galicia. It is not the practice either to ask an alien visitor, as in this case, to produce papers of identification once he has entered a foreign country.

This incident indicates the strong feeling which must exist between the two parties to the conflict and shows the absurdity of continuing to conduct the affairs of the leople on present lines.

THE ECONOMIC SITUATION.

Although the economic situation in Eastern Galicia may have little relation to the political disturbances which have taken place, the abject conditions of life of the Ukrainian peasants ought to be described.

The vast majority living in the countryside own their own plots runing from one to ten acres. The standard of each family is measured, naturally, in proportion to the amount of land held and the number of persons in each family. There is a very small proportion of the population who may be described as big landowners, are comfortably placed and employ servants from among the landless. We were told that most of these were Poles.

The landless man is almost a beggar, and when he finds work his wages income is pitiful in the extreme. We found some men endeavouring to maintain families of wife and three or four children, working ten hours per day for only one zloty (5½d.). This may be an extreme case, though we were informed that in the heart of the countryside two zlotys per day may be regarded as the maximum wage. The obvious result is that the food they eat can seldom include meat, coffee, or even eggs and butter which are plentiful, but which they must sell if they are to buy anything at all to eat or to wear. In one village we visited, some of the children had only one piece of clothing to cover their nakedness, whilst a large number of the population went barefooted.

The practice prevails of granting the labourer the thirteenth bushel of corn as payment for his services. Even the Church of old got its tithe. Although the purchasing power of money must always be borne in mind, we do not put the case too strongly when we say that we never thought it would be our lot to find white people in any part of the world compelled to exist under such conditions of poverty.

The small peasant proprietor is, of course, better off than the labourer, but the following facts, in relation to his standard of life, will speak for themselves. He gets about sixpence for twenty eggs, eightpence per pound for butter, onepenny-farthing for a quart of milk, two shillings and sixpence for 200 lbs. potatoes and ten shilings for 200 lbs. wheat. A good cow is sold at four guineas and an excellent horse can be bought for the same price.

It was stated that the population in the countryside is still increasing, that emigration to Canada and the U. S. A. is practically stopped, and that in order to "Polonise" the area devious means are employed to sell all parcels of available land to Polish buyers in preference to Ukrainians. The resulting economic pressure and political animus may, therefore, be easily conjectured. Whatever form political institutions may take in Eastern Galicia the acute agrarian problem which exists must be faced unless the peasants are to be condemned to live in penury.

A POLICY.

It is difficult to find out what are the policies towards the Ukrainians in Eastern Galicia of the various political parties in Poland. We were, however, informed that the Polish Socialist movement tends to champion the cause of the Ukrainians for autonomy, and their declared policy on this score is worth recording as showing what is in their minds.

The Polish Socialist Party declares for:

(a) The establishment of territorial autonomy for Eastern Galicia and Wolhynia, united in one administrative unit.

(b) This newly constituted province would have its own Sejm (provincial Parlament) elected by universal suffrage.

(c) There would be two languages (Ukrainian and Polish) recognised as official.

(d) All the educational systems of the new province would be based upon the separate cultures of the Ukrainians, Poles and Jews. Each nationality would conduct and manage their own schools and institutions and would finance them themselves through local taxation. The Polish State Treasury would grant subsidies in proportion to each nationality.

(e) The provincial Sejm would have authority over education, roads, local railways, local police, agricultural affairs, municipal and other local matters.

(f) The subjects which would be common to the new provincial Sejm and similar organs in other parts of Poland would be: foreign affairs, the army and airforce (with the provision that Ukrainians would not be called to serve outside their own territory), national taxation, both income and property taxes, central comunications including special concern with the Warsaw-Lemberg line.

As the Sejm (the National Parliament) is seldom in session, the propagation of this or any other policy is, of course, out of the question for the time being.

CONCLUSION.

If is not for us to do more than record the facts as we found them, but we hope and pray that the Polish Government and the League of Nations may soon be induced to remove the obvious grievances which are bearing down on the Ukrainians resident in that part of Europe referred to in this document.

II. STATEMENT BY THE REV. JAMES BARR, M. P. THE LAND.

The Ukrainians are for the most part engaged in agriculture, and it is therefore natural that in the forefront of the programme of the Ukrainian Social Democrats there should be these items — an eight hour day for peasants; more land for farmers; nationalisation of industry; and social insurance for farm workers.

The largest landowners are Poles; the peasants are Ukrainians. The Poles are the old landed aristocracy. Hence when there is agrarian conflict, or when landed injustice is suffered, the Ukrainian is apt to say — "There again, it is the Pole."

(To be continued.)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ОДНОБІЧНЕ СКОРОЧЕННЯ.

Великі фабрики й заводи в Америці почали скорочувати платню робітчикам. Кажуть, що ціни на все мають усталитися такі, які були в „нормальних часах" перед війною. Ознаку такого зниження цін бачать у тому, що пшениця, бавовна, мідь, залізна руда та інші сирівці подешевіли на ціні так, що вона нижча від передвоєнної.

Та це подешевіння сирівців іде на користь не працюючим масам, а ріжним багатіям-спекулянтам. Адже фармер продає свої продукти дійсно небувало, а робітництво купує їх по цінах непомірно високих, майже таких, як у часі війни. Дешево продають продуценти свої сирівці, але широкі маси споживачів платять за вироби з них непомірно шалені гроші. Деж те подешевіння і на чию користь воно йде?

Знижка робітникам платні з Америці піде на користь ріжним спекулянтам та капіталістам-власникам, а робітництво буде платити й далі за харчі та за фабрикати непомірно високі ціни.

Робітництво мусить боротися не лише за вдержання певної висоти заробітної платні, але разом і за те, щоб ріжні посередники між ним, як головним споживачем, і продуцентами не заробляли скажено, підносячи штучно ціни на харчі та всі предмети споживання, або штучно втримуючи їх на висоті воєнного часу.

НЕМА СТРИМУ.

Американський повітроплав „Екрон", власної будови Злучених Держав, відбув перший свій пробний лет. Все вийшло гаразд. Великан носив у повітрю 113 людей. Він вражає своїми розмірами.

Та ось надійшли відомости, що в Каліфорнії будуть будувати ще більшу повітрову потвору. Вже для неї почали робити приміщення - майстерню. Здається, що нема стриму людському прагненню в глибину, ширину, височину й до недосяжно великого.

РУМУНІЯ В ЗЕРКАЛІ.

Катастрофа з лікаком. Загинуло кілька людей на ньому. Місцева влада, війт та начальник поліції, мусіли перші заопікуватися трупами та рештками літака.

Вони й „заопікувалися". Ограбили трупи, а щоб закрити сліди свого злочину, обляли нафтою їх і літак. Нещасливий для них випадок перешкодив спаленню й вони не могли заховати слідів свого злочину.

В цьому випадку, як у краплині води, відбилось облича Румунії з її наскрізь корупційною владою. Там грабують не лише чужі землі, не лише живе населення, але й трупи.

НОВІТНІ ЯНИЧАРИ.

Український нарід став до боротьби за свою державність. Навіть під большевицьким чоботом і ляцьким нагаєм національна свідомість та державно-політичні прагнення українського народу зміцнюються й розростаються. Прийде слушний час і Україна стане незалежною державою.

Цього не бажають Москалі й Поляки. Та їм і не диво, бо українська самостійна держава положить кінець польському та московському імперіялізмови на українських землях. Це кінець польської й московської великодержавности.

За ними тягнуть пісню проти української державности також москвофільські підголоски з Галичини й Закарпатської України. Вони виповіли війну українському народови й разом з Москалями та Ляхами прискають їдю на все українське. Та прийде час, що Москалі і Поляки програють. А з ким тоді підуть теперішні їхні яничари-москвофіли? Чи може будуть на українських землях будувати „асколок маскавскаво ґасударства"?

І ХОЧЕТЬСЯ Й КОЛЕТЬСЯ.

Отаке можна сказати про большевиків. Вони старанно пропаґують скрізь поза межами „Триесерії" хаос, щоб викликати економічну катастрофу, бо за тим хаосом кремлівським владикам сниться „міравой пажар" — світова революція.

А коли настане де кріза, як от у Німеччині та в Англії, то тоді большевики кричать: „Ратуйте, хто в Бога вірує" бо ця кріза дуже бє їх самих у Росії. Адже їм доводиться продавати значно дешевше свої сирівці й збіжа тим державам, що переживають крізу, а це бє по всій сталінській сатрапії в Росії.

Тому то большевики з Москви тепер видали інструкції своїм посіпакам та аґентам в ріжних державах, щоб вони це дуже перетягали струни, граючи на сіянню хаосу. У Франції навіть наказали своїм аґентам стати „соглашателями" та йти до виборів разом з „соціял-зрадниками" — французькими соціялістами.

Франція тепер потрібна кремлівським владикам для „чесної" торговлі, а тому „хай живе угодовство з соціял-зрадниками!", це нове гасло сталінізму.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Дня 13. вересня померла Юлія Царак, члениця Товариства Запорожська Січ, від. У. Н. Союза і Союза Українок.

Покійна померла в самій силі віку, маючи всього 38 літ, полишаючи мужа й сина. Була примірною і чесною жінкою, котра завжди живо інтересувалася народними і жіночими справами та підпирала наш У. Н. Союз.

На похороні зявилися всі члени Тов. Запорожська Січ та богато жінок з Союза Українок. Було богато народа й трох священиків, котрі виголосили зворушаючі промови.

Хто глядів на той величавий похорон, той зрозумів, що це значить своя орґанізація, що значить бути членом У. Н. Союза та бути добрим членом української громади.

Хай земля буде пером добрій жінці й Українці.

В. К.

Щастя.

Гранична комісія мала рішити, в якій країні лежить дім, що був на американсько-канадійській границі. Вкінці рішили, що дім побудований у Злучених Державах. На це сказав власник дому: „Я дуже вдоволений, що мій дім належить до Америки, бо я чув, що в Канаді бувають дуже гострі зими!"

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШТУКА Й ПРОПАҐАНДА.

Хто з нас не радіє тими ріжними виступами наших хорів, оркестр чи шкіл національних танків, про яких успіх вже розписується і американська преса?

Нема потреби розводитися над великим значінням таких виступів для поширення українського імени і української культури. Це таке самозрозуміле, що це розуміє і дуже мало свідома людина.

Колиж я про це пишу, то маю що іншого на думці. Мені доводиться раз-у-раз читати, а богато разів і слухати, що треба попирати музику чи спів, бо при їх допомозі можемо вести політичну пропаґанду. І от ідемо на виступ танку чи який інший і бачимо, як то „перепачковується" в програмах чи яким іншим способом те, що ми називаємо політичною пропаґандою.

Я не сумніваюся в найкращі інтенції наших артистів, котрі дійсно хотіли би допомогти нашим визвольним змаганням. Але я сумніваюся в успішність їх роботи, коли ходить про пропаґанду.

На мою думку, найкраща пропаґанда для українського імени є тоді, коли українська вистава є під артистичним оглядом досконалою, коли українські артисти дійсно по мистецьки грають, танцюють чи співають, коли виставляють дійсні артистичні перли нашої культури.

Така артистична продукція є, на мою думку, знаменитою українською реклямою.

Танками, співом і музикою цікавляться дуже часто люди, які стоять далеко від усякої політики, котрі відносяться, коли не ворожо, то цілком байдужно до ріжних політичних пропаґанд. Але коли їм сподобається український танок, український спів, гра українського скрипака чи української пяністки, вони самі зачнуть тоді питати за тим народом і за тим краєм, який видав великі й їм досі невідомі культурні цінности. І коли на програмі є тільки пояснення, які пояснюють чужинцеви скарби української культури, то ті пояснення мають на тім місці більше значіння ніж політична пропаґанда. Бо коли культурна людина зацікавиться культурою якогось народа, тоді вона певно дізнається і про його історію і політичні змагання.

Тимбільше, що пояснення до пісень, а навіть танків, можна подавати такі, які пояснюють теж і політичне наше положення. Це навіть у деяких випадках обовязкове, бо без того годі пояснити історію пісні чи танку.

На фронті проливаймо кров. На вічах і зібраннях протестуймо проти нашого поневолення. Чужинецьку пресу й міжнародні установи інформуймо про наші політичні змагання. Використовуймо чужинецькі парляменти, гуманітарні й культурні інституції й ріжні трибуни, звідки можна підносити прилюдний голос в обороні нашого поневоленого народа та висвітлювати слушність наших державницьких стремлінь.

Але тепер і концертові ґалі призначуймо на те, щоби промовляти до культурного світа мовою нашої культури.

І не треба говорити, коли танцюємо, про те, як проливаємо кров за рідний край. Про таку делікатну справу найкраще не говорити, бо тоді буде в нас менше тих, що то дуже легко гинуть за вітчину словами, а більше таких, що готові дійсно головами наложити за свою рідну землю.

Я ще раз підношу, що я переконаний про дійсний патріотизм тих артистів, до яких мої слова могли би відноситися. І тому саме так щиро й отверто пишу. Я знаю, що ми можемо тепер дати американській сцені дійсних українських артистів і дійсні зразки української штуки. І я глибоко переконаний, що наша штука має таку велику силу, що вона сама собою притягне чужинців до себе, а тимсамим до українського народа й його визвольних змагань.

Б. Яворський.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член Товариства Запорожська Січ, від. 23. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за допомогу, котра була мені виплачена з фонду запомогового в сумі 50 долярів.

Михайло Томцьо.

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(26)

IV. Песячий солітер.

Інші черваки, споріднені з солітером, що походять від ріжних звірят, приміром від пса, найбільше атакують печінку; але й інші части тіла можуть бути ними захоплені, як приміром легені й оболонка легенів, утроба, нервова система і жолудок.

Закаження чоловіка того роду черваками відбувається звичайно тою дорогою, що через необережність в приставанню з псами заразок песячого червака з песячого калу якось дістанеться до жолудка чоловіка чи то з їдою чи з водою і т. п. Ті маленькі зародки або яєчка червака розмножуються особливо коло печінки або легенів і творять свого роду боляк або т. зв. „сист". Боляк побільшується, набирає нарву з великою скількістю маленьких червачків і може знавом продертись і пукнути, а це спричинює закаження кишок, ґанґрину або інші небезпечні комплікації, які можуть скінчитися смертю чоловіка.

Прояви цеї недуги: зпочатку захоріння є малозначні, зрештою залежні від місця її осадовлення. Коли боляк стається більший, то недужий відчуває біль, найчастіше в правім боці легенів, де звичайно в першу чергу недуга розпаношується. При тім чоловік кашляє і паде на здоровлю.

Лікування цеї недуги належить до лікаря-хірурґа. Одинокою помічю проти неї є вирізати боляка та добре вичистити місце, де він розроставсь.

ОстоРога. Щоб охоронитися від тої недуги, найліпша рада є держатися здалека від псів. Всі пси, малі чи великі, а тимбільше молоді песята, мають в собі всілякі черваки. Тому нерозумно є позволяти дітям бавитися з псами. А коли вже конечно хочеться мати песика для дітей, то найліпше дати оглянути його лікареви від худоби (ветеринареви), щоб він провірив, чи песик є вільний від усяких черваків, солітерів і т. п.

V. Глисти.
(Ascariasis).

Коли говоримо про всілякі черваки і галапаси, що викликують недомагання у людей, то конечно треба згадати про те, на що діти звичайно занепадають, а саме про т. зв. глисти.

Глиста — це довгий червак із загостреними обома кінцями свого тіла, жовтавої краски. Самці глисти бувають від 6 до 10 цалів довгі, а самиці від 8 до 16 цалів. Коли яєчка глисти з водою чи з поживою увійдуть до кишок дитини, то там вони скоро розвиваються в глисти і розмножуються. Одиноким способом, щоб розпізнати, чи дитина має глисти, є бачити їх у відходах (в калі) дитини.

Прояви цеї недуги не все впадають в очи. Деякі діти, помимо глист, можуть виглядати навіть дуже здорово, але при тім у їх калі час до часу можна знайти глисти. В інших дітей глисти звичайно викликають нервовість, нестравність, подразнення. Такі діти звичайно довбають в носі або скрегочуть зубами і т. п.

Лікування. Найліпшим лікарством проти глист є: вичистити кишки дитини олійком на ніч, а на слідуючий день рано дати їй спожити т. зв. сантонін. Найкраще, коли сам лікар припише рецепту, бо часом матері, що самі беруться лікувати дитину від глист, можуть їй більше пошкодити ніж самі глисти.

Глисти малі.

Крім глист довгих, великих, що про них якраз ми говорили, є ще глисти малі — себто сверличковаті червачки, тонесенькі неначе ниточки, самці коло 4 міліметри, самиці коло 10 міліметрів. Вони також дістаються до кишок дитини через нечисту воду або городовину. Вони розмножуються в широких кишках, а найбільше в кишці відходовій.

Прояви недуги. Глисти малі захоплюють головно дітей і проявляються через нестравність та віддавання калу неначе з гноєм. При тім діти звичайно шкробаються та чіхаються, нарікають на свербіння в відходовій кишці, терплять на безсонність, довбають в носі і взагалі денервуються.

Лікування цеї недуги відбувається звичайно через занехання споживання цукру і взагалі всяких солодощів та поживи, що має в собі крохмаль. Увечері і вранці треба докладно вимивати дитині відходову кишку насамперед водою з милом, а потім добре виполокати т. зв. „квасія". Найліпше порадитися лікаря.

VI. Трихіна.
(Trichiniasis).

Ця недуга є дуже споріднена з решетиною. Вона повстає через споживання закаженої трихіною солонини або вепровини. Трихіна розмножується в жолудку чоловіка та переноситься також до мязів або мускулів, в яких творить ріжні нарости і боляки.

Прояви недуги цеї виступають звичайно як біль голови та жолудка, ригання і розвільнення. Колиж червачки, що спричинюють цю недугу, загніздяться в мязах або мускулах організму (а відбувається те звичайно на протягу 7 до 14 днів від хвилі закаження), то горячка у недужого підноситься 102°—104° Фаренгайта; місця в мязах, де такі червачки загніздяться, твердну́ть і є дуже болючі на дотик.

Недуга тягнеться 6 до 8 тижнів; при тім можуть наступити всілякі комплікації та у випадках, де ця недуга панує епідемічно, коло 25 осіб на 100 заражених умирає, звичайно на запалення легенів або на тиф.

Лікування цеї недуги відбувається в першу чергу через прочищування жолудка і кишок ріжними лікарствами, але найліпше ділає гліцерина і каломел.

Щоб не попасти в цю недугу, треба добре переварювати всякий рід вепрового мяса і вистерігатися споживання сирої солонини.

VII. Гаковець або недуга вуглекопних робітників.
(Uncinariasis, Hookworm disease).

Це є недуга, дуже поширена особливо в горячих краях, пр. в Індії і Порторіко, де хоріє на неї 60 до 90 людей на 100. Панує вона також у теплих сторонах Північної Америки. Галапас цеї недуги потребує тепла і вогкости, щоб міг розвиватися.

Галапас гаківця входить у тіло чоловіка або через шкіру, а відтак жилами переходить через серце аж до легенів, віддихових проводів, до жолудка і до кишок, або прямо через уста, але се останнє рідкі випадки.

(Дальше буде).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

JUSTICE FOR THE UKRAINIANS.

Women's Request to the League Council.

(From our own Correspondent).

Geneva, Monday.

The Executive Committee of the Women's International League for Peace and Freedom has met at Geneva and sent to the members of the Committee of Three dealing with the Ukrainian minorities the following resolutions:—

Understanding that no redress has been given by the Polish Government to the Ukrainians who suffered in the measures of so-called "pacification" last year, and believing that for a solution of the difficulty to prevent reprisals and counter-reprisals, and for the guarantee of minority rights to be upheld, it is necessary for the Council of the League to take further steps, the Women's International League urges —

1. That the Committee of Three appointed to consider the Ukrainian petitions submit these to the Council in its present session, and that:

(a) The complaints should be examined and settle under the countrol of the League of Nations.

(b) The Council should not cease such control until it is satisfied that adequate measures have been taken and assurances given to protect the Ukrainian population from a repetition of the events complained of.

2. That the Governments of France, the British Empire, Italy, and Japan, as States represented on the Ambassadors Conference in March, 1923, when Poland was allowed to annex Eastern Galicia, should bring to the attention of the Council of the League the non-fulfilment by Poland of her undertaking at that time to grant to Eastern Galicia a regime of autonomy.

(The Manchester Guardian,
September 8, 1931).

—o—

POLISH DELAYS.

League and Treatment of Ukrainians.

(From our own Correspondent).

Geneva, Wednesday.

No statement has been received from the Polish Government on the petitions of the Ukrainian minority so far which is considered satisfactory by the Committee of Three. I understand that a draft memorandum was submitted to the British Delegation, but that it was extremely unsatisfactory.

The point of view of the Committee of Three is that matters were left for negotiation between the Polish authorities and the Ukrainian representatives, and that the next step is, of course, for an account of these negotiations to be given by Poland. It is a well known fact that no negotiations have taken place, and the inability to formulate a reply is therefore not surprising.

Even in view of these circumstances, however, I believe that the Committee of Three has been astonished at the delay on the Polish side in submitting any kind of suitable comment on the situation. On the British side — and Lord Cecil has succeeded Mr. Henderson as chairman — there is every determination to convoke the Committee of Three to initiate further action in the immediate future whether a Polish statement has been received or not.

(The Manchester Guardian,
September 10, 1931).

—o—

Poland again furnishes an acid test for the Assembly of the League of Nations. Rebuked both by Assembly and Council in no uncertain terms for its persecution of the minorities it rules, that country has by no means mended its ways. As a correspondent of the London **New Statesman and Nation** points out, Poland is not the only offender in this way, but "by reason of their barbarism and their abundance" the Polish violations of the minorities treaties make it the best state of which to make an example. "Not a month, not a week, hardly a day" has passed in the twelve years since the treaty with Poland was signed without violations of this document. As long as Poland continues to carry on thus, it remains one of the danger spots of Europe. It is bad enough that the Corridor should be there to acerbate German feelings, but how long can Germany or Russia be expected to endure the opression of their minorities if the League refuses to compel Poland to act? The folly of the Poles in this matter is unbelievable. They cannot rely upon the loyalty of the White Russians, the Ukrainians, the Germans in their army if they tyrannize and brutalize those sections of the population; they are creating in the hearts of great masses of their people hatred and bitterness. And this is the Government that Woodrow Wilson felt could best of all be trusted with minorities since its people had endured such frightful wrongs when they were themselves divided up among Germany, Russia, and Austria!

(The Nation,
September 23, 1931).

—o—

ATROCITY REPORTS FROM THE UKRAINE.

Polish Atrocities in the Ukraine. Edited by Emil Revyuk. Jersey City: Svoboda Press.

Under the auspices of the united Ukrainian organizations of the United states, Emil Revyuk, editor of a Ukrainian newspaper in Jersey City, has collected eyewitness reports and newspaper accounts of alleged terrorism committed by Poles in Ukrainian territory. A complete denial by Tytus Filipowicz, Polish Ambassador, is included, but Mr. Revyuk discredits the denial.

Considered solely as a series of letters and formal articles, the pamphlet contains a series of exceedingly poignant personal narratives of hadship and oppression. The publication of the volume is a distinct addition to the literature of international affairs.

M. D. T.
(Public Ledger,
Philadelphia, Pa., Aug. 15, 1931).

Polish Atrocities in the Ukraine, compiled and edited by Emil Revyuk. New York: United Ukrainian Organizations of the United States. 512 pages. Price not stated.

This volume contains a large number of documents and newspaper articles dealing with the alleged Polish atrocities in the Ukraine. Little doubt can remain after perusing these documents that the Poles have ruthlessly violated their minority obligations. Whether or not as a result of the protest of the Ukrainians, summarized in this book, it seems that the Polish government recently has undertaken to bring about reforms.

(The New Republic,
New York City, Sept. 16, 1931).

ВСЕСВІТНЯ МРАКА.

Давніщими часами всяка галузь науки старалась відокремити себе і йти своїми окремими шляхами. Чим більше одначе наука розгалужувалась і розвивалась, тим більше приходилось їй зустрічатись в свойому розвитку з іншими галузями наук. Вкінці показалось, що повне відграничення зовсім неможливе. Особливо помітний цей звязок в науці, що зветься астрофізикою. Повстала вона, як і назва каже, з астрономії і фізики. Для фізики важна вона тим, що винаходить на небесних тілах такі умовини ріжних процесів, які годі ствердити на землі в ляборatoріях, як пр. високі температури, дуже мале тиснення ітп. Що діється з матерією в тих умовинах, годі нам нині сказати, бо цього ми не можемо бепосередно обсервувати і на хід процесу впливати по вподобі.

Розклад світляних промінів у скляній призмі на їх складові частини дає нам змогу пізнати, з яких елементів складається якесь небесне тіло. Цей процес зветься спектроаналізою. Властиво навіть не можна сказати прямо, з яких елементів складається якесь тіло небесне, а радше треба сказати, які елементи світять там, себто висилають свої проміні. Бо можливо, що є й такі елементи, які взагалі не світять. Про це ми не знаємо. Умовини для висилання світляних промінів є для ріжних первнів ріжні. В деяких звіздах з певно означеною температурою переважають тяжкі металі, в інших спектральні лінії водня, гелія або й інших первнів. Мусимо припускати, що є там також і інші первні, але їх світло до нас з якихось причин не доходить. Щоб пізнати, яка спектральна лінія означає певний первень, треба користуватися земним спектром, витвореним в ляборatoрії. Тут ставляється відразу питання, чи звізди мають й такі первні, що їх не має земля, чи ні.

Відповідь на це питання дає не астрономія, а фізика й хемія. На підставі теорії про будову атому кажуть вони, що нема там інших первнів, як на землі. На підставі теорії про атомові ядра і кружляючі довкола них неґативні частинки ми знаємо всі атоми і всі первні. В кождому елементі є певна скількість електронів нам відома. Доперва в вищих первнях з високим атомовим тягаром знаходимо деякі недокладности. Всі легкі матерії є нам відомі. Астрономія знала вже від давна деякі лінії, яких не можна було зовсім відкрити на землі. Головно дуже рідкі всесвітні мраковини давали богато таких ліній. Ці лінії були такі характеристичні для тих дуже рідких мрак, що їх названо „небулюм". Це є дивне явище, ці ґазові мраки, на небі. Найбільше їх є в молочній дорозі. Вигляд цих мраковин дуже ріжнородний і все змінний. Всі ці мраки є дуже легенькі і лінії вказують на склад їх з водня, гелія і азоту. Отже тяжких металів між ними бути не може. Небулюм може бути лише легким.

Мусимо ще завважити, що в тих просторах панують фізичні умовини, яких ми не в стані створити на землі, а саме дуже рідке тиснення, при якому ґази набирають великанського обсягу. Так, приміром, мрака Оріон мусить мати розмір коло 10 світляних років. При цьому мусимо згадати, що віддаль сонця від землі виносить лише 8 світляних мінут (луч світла перебігає в одну (промінь світла перебігає в одній секунді 300,000 кільометрів). Щоб уявити собі ту порожнечу, треба один кубічний центиметер повітря пустити в простір одного кубічного кільометра. Цього практично не можна досягнути на землі в ляборatoрії і всі наші вакууми в порівнанні з тою порожнечею є дуже згущеною атмосферою. Не виключено, що в таких умовинах атоми зазнають великих змін і дають інші спектральні лінії.

Американський фізик Бовен доказав, що небулюм є нічого іншого, як лише розріджене повітря. Спектральні лінії небулюм викликуються атомами кисня і азоту, які ми маємо на землі, але вони мають там у тих умовинах інші форми. В тих умовинах неґативні електричні частинки віддалюються від ядра. Якже саме висилає ядра до нас світло, це годі сказати в наших умоинах. На всякий випадок стверджено, що спектральні лінії є все правильні в тому самому місці, себто, що світло розходиться нормально. Бовен подав цю думку, а інші вчені взялися за виміри і підрахунки і прийшли до переконання, що небулюм є дійсно розрідженим повітрям.

Батько (сердитий до сина): — Що, ти вже знову перепав при іспиті?

Син: Це лише тому, тату, що професор переслідує мене. Він мені завдав зовсім те саме питання, що тамтого року!

—o—

Його думка.

— Яка є ваша думка про приповідку: „Вино, жінка та спів"?

— Дуже проста: Я все йду на вино, коли моя жінка забирається до співу!

ВБИВСТВА ПОСЛІВ.

Уже в старину була означена традиція й правила для переговорів з сусідніми державами. Передівсім відноситься це до Спарти, Атен, Картаґіни і Риму. Помало витворилася постійна посольська інституція, яка втішалася обосторонньою охороною на основі загальних міжнародніх правних форм. Новітня дипльоматія на основі міжнародніх державних договорів має за кордоном тісамі права, що в своїй батьківщині. Тому нарушення тих прав потягає за собою і найтяжчі політичні конфлікти. Напад на закордонного посла вважається нападом на його державу. Але всетаки відколи істнує інституція дипльоматичного представництва, знані є напади й атентати на особу представництва. Знане є так зване раштатське вбивство послів у 1799. році. Від 9-го грудня 1797. до 23-го квітня 1799. радив у Раштаті (на основі мирового договору, заключеного в Кампо Формїо) конґрес для полагоди німецьких державних справ і задля відшкодування князів. Безуспішні переговори зірвала Австрія, яка тимчасом заключила союз з Росією й Анґлією проти Франції. Дня 28. квітня 1799 під вечір відїхали французькі посли з Раштату. Мали потрібні пашпорти. За містом напав на послів відділ секлерських гузарів. Два посли згинули на місці, а третій був тяжко ранений. Австрійський уряд довгий час намагався звалити вину на французьких еміґрантів, але пізніше слідство виказало, що вбивства допустилися лише гузари. В новіших часах, а саме в 1900-ім році вбито в Пекіні німецького посла Кетелера. Було це підчас великого повстання боксерів. Европейські держави здавили боксерське повстання, а в 1903. році збудував пекінський уряд Кетелерові памятник. В 1918. році у Москві вбито німецького амбасадора Мірбаха. Тому кілька літ російський еміґрант убив у Женеві большевицького делеґата Воровського, з пімсти за те, що на приказ Воровського вбито сестру того еміґранта. Швайцарія не хотіла взяти на себе вини за вбивство Воровського, тому довший час дипльоматичні взаємини між Швайцарією і СРСР. були дуже напружені. Большевики довгий час не брали участи у ріжних женевських конференціях, нібито тому, що в Швайцарії вбито Воровського. Щойно на короткий час перед міжнародньою економічною конференцією у Женеві вдалось усунути цей конфлікт. До атентатів на послів можна би додати довгий спис атентатів на короновані особи.

ТАРЗАНІВ СИН.

(48)

Дівчина розплющила очі. „Корак!" вигукнула вона, „Корак мій!" Коли до неї цілковито вернулася притомність, вона схопилася на ноги. В очах її запалав огник завзятости й рішучости. Меріем побачила недалеко Коракову спису, що випала йому з рук. Дівчина схопила спису й кинула на допомогу тому, що бився за неї. Корак уже не потрібував цієї допомоги, бо звалив зручним ударом свого противника.

Дівчина всадила спис у серце малпи й тим скінчила боротьбу. Тепер Корак дивився на Меріем іншими очима. Ніби за кілька хвилин вона переродилася. Вона ніби стала вищою, міцнішою й красивішою. Здається, що не так давно він вперше її побачив у селі в руках жорстокого Араба. Такою малою дівчинкою вона досі лишалася в уяві Корака. Часу в джунґлях Корак не міг рахувати, а тому й не знав, скільки його вже уплило.

Несподівано він щось немов пригадав. Якась нова, незнайома йому ніби електрична струя пробігла по всьому тілі. Він широко розплющив свої очі й пильно подивився на дівчину. Кіль:а разів обкинув її очима від голови до ніг. Потім наблизився до неї й взяв її за плечі, вдивляючися в її очі. Дівчина дивилася на нього також широко розплющеними очима й зовсім не розуміла Корака.

У нього загорівся перший огник любови мужчини до жінки. Вона ще не розуміла цього. „Меріем! Меріем!", вигукнув Корак і міцно стис її в своїх обіймах. Він почав цілувати дівчину, а та сміялася, дивлячись йому в очі. Вона не розуміла поцілунку, бо ніколи не бачила його. Вона думала, що це спосіб, яким Корак висловлює своє задоволення, що все так гарно скінчилося. Корак хотів говорити багато, але не міг.

—o—